

д.е.н., проф. Філиппова С.В., Нізяєва С.А.

Концептуальні основи комплексної системи забезпечення економічної безпеки підприємств

У сучасній економічній ситуації підприємства володіють повною економічною самостійністю. Вони самі визначають свою економічну політику, формують портфель замовлень, організують виробництво і збут продукції, повністю відповідають за результати господарської діяльності. Все це, безумовно, актуалізує проблему забезпечення економічної безпеки підприємства (далі – ЕБП) в сучасних умовах.

Метою даної роботи є дослідження концептуальних основ забезпечення економічної безпеки підприємства.

Сучасний період розвитку досліджень з проблеми економічної безпеки можна охарактеризувати як період становлення нового напрямку економічної теорії - теорії безпечного функціонування господарських систем. Основою її формування є комплексний підхід до дослідження життєвого циклу господарюючого суб'єкта і господарства в цілому як до економічних систем. В даний час активізація досліджень з проблем безпеки привела до появи безлічі підходів, серед яких виділяються, як базові, такі: нормативно-правовий, системний, функціональний і синергетичний. Під ЕБП слід розуміти здатність підприємства протистояти негативним зовнішнім і внутрішнім впливам шляхом гармонізації економічних інтересів з метою забезпечення сталої діяльності, мінімізації витрат і збереження контролю над власністю. Критерієм сталої діяльності підприємства можна вважати динамічне зростання його ринкової вартості. У цьому контексті, основними завданнями забезпечення ЕБП необхідно вважати: забезпечення відповідності місії і стратегії підприємства системі пріоритетних інтересів підприємства; визначення та оперативне коригування пріоритетів у діяльності підприємства; забезпечення відповідності обсягів продажів підприємства його ресурсним потенціалом і ємкості ринку; забезпечення внутрішньої збалансованості в діяльності підприємства; зниження ризиків у діяльності підприємства; забезпечення зацікавленості персоналу в ефективній діяльності підприємства; створення гнучкості системи резервування ресурсів; визначення настання фази неефективного розвитку підприємства та його коригування згідно розробленої програми [1]. Важлива роль тут відводиться ефективному управлінню ЕБП, тобто забезпечення життєздатності та розвитку підприємства. В основі розробки комплексної системи забезпечення ЕБП повинна лежати певна концепція, яка в себе включає мету комплексної системи забезпечення ЕБП, її завдання, принципи діяльності, об'єкт і суб'єкт, стратегію і тактику. *Мету даної системи* можна сформулювати наступним чином: мінімізація впливу зовнішніх і внутрішніх загроз

економічному стану підприємства на основі розробленого комплексу заходів економіко-правового та організаційного характеру. Слід мати на увазі, що найбільше значення в справі забезпечення ЕБП належить первинним економіко-правовим та організаційним заходам, що забезпечують фундамент (або основу) системи безпеки, на відміну від вторинних – технічних, фізичних та інших заходів. У процесі досягнення поставленої мети здійснюється вирішення конкретних завдань, які об'єднують всі напрямки забезпечення безпеки. *Завданнями, що вирішуються системою забезпечення ЕБП є:* прогнозування можливих загроз ЕБП; організація діяльності з попередження можливих загроз; виявлення, аналіз і оцінка виниклих реальних загроз ЕБП; прийняття рішень і організація діяльності з реагування на ті загрози; постійне вдосконалення системи забезпечення ЕБП. Центральною ланкою управління ЕБП є оцінка стану використання корпоративних ресурсів, що використовуються для досягнення цілей підприємства, і нейтралізація загроз, породжуваних нераціональним використанням його ресурсної бази. У цьому сенсі, найважливішою інформаційною базою для управління ЕБП стає система управління ринковою вартістю підприємства. Прозорість, оперативність і висока інформативність управління ринковою вартістю забезпечує ефективне управління ЕБП, як на стратегічному, так і на оперативному рівні. Управління ЕБП формується з урахуванням і прив'язкою до існуючої організаційної структури управління, системи планування ресурсами та управлінського обліку, що породжує ряд істотних проблем, що знижують ефективність і результативність забезпечення економічної безпеки [2].

Проведене дослідження дозволило авторам прийти до наступних висновків:

- потрібно сформулювати новий підхід до управління забезпеченням економічної безпеки промислових підприємств, що дозволяє врахувати зміни, які зазнає підприємство в ході своєї діяльності і вплив цих змін на його економічну безпеку. А також на основі цього запропонувати підприємствам перелік конкретних першочергових і ранжируваних за важливістю заходів з управління забезпеченням їх економічної безпеки;
- забезпечення ЕБП вимагає створення на підприємстві власної системи безпеки, цілями функціонування якої є своєчасне виявлення і запобігання небезпек і загроз, забезпечення досягнення підприємством цілей діяльності. Реалізація даних цілей відбувається на основі рішення цілого комплексу задач, серед яких - виявлення реальних і прогнозування потенційних небезпек і загроз, знаходження способів їх запобігання, ослаблення або ліквідації наслідків їх впливу, аналіз сил і засобів, необхідних для забезпечення безпеки підприємства та деякі інші.

Література:

1. Захаров О.Ю. Обеспечение комплексной безопасности предпринимательской деятельности. М.: АСТ, Астрель, ВКТ, 2008. 320 с.
2. Франчук В.І. Загрози корпоративній безпеці як об'єкт дослідження / В.І. Франчук // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 9. – С. 148–154.